РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
„СВОБОДА"
„LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
„SVOBODA"
(„LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., четвер 16-го падолиста 1916. Ч. 138. VOL. XXIV. JERSEY CITY, N. J., Thursday, November 16, 1916. No. 138.

СОЮЗНІ ВІЙСКА ПОЛОНИЛИ ЗНОВА 1.600 РУМУНІВ.

На російськім фронті від Балтійського моря до Карпат панує спокій.

Новий наступ Анґлійців над рікою Сомою. -- 5.000 полонених.

ІТАЛІЙЦІ ВТРАТИЛИ ПІДЧАС ОСТАННОГО НАСТУПУ НА ТРІЄСТ 15.000 ЛЮДИЙ.

ВІЙНА З РУМУНІЄЮ:

СОЮЗНІ ВІЙСКА ЗДОБУЛИ ТРИ РУМУНСЬКІ СЕЛА І ПОЛОНИЛИ 1.000 РУМУНІВ.

БЕРЛІН, 13. падолиста. — **Союзні війска віднесли новий успіх на румунськім фронті. Союзним війскам удало ся здобути дві місцевости в північних Карпатах і одну місцевість на північ від Камполюнґа, Кандешті. Всі протинапади відбито з великими втратами для неприятеля. Число Румунів, полонених у вчерашній битві, виносить поверх 1.000.**

На лівім крилі, здовж Дунаю, наші війска відперли напади румунсько-російських війск.

Урядовий звіт німецького ґенерального штабу звучить:

„**АРМІЯ ФАЛЬКЕНГАЙНА:** В Карпатах на північно-східнім фронті Семигороду німецькі й австрійсько-угорські війска заняли два румунські села, Дітцу і Арсурілєр. Зусиля Румунів, щоби відзискати утрачені становища, показали ся безуспішними. Напади румунських війск в горах по обох сторонах просмика Ойтуза (східна границя Семигороду) зістали відперті.

„**На північний захід від Камполюнґа наші війска здобули місцевість Кандешті.**

„**На полудневий схід від просмика Червоної Вежі і на північ від Оршови румунські війска перевели цілий ряд безуспішних нападів. Крім величезних втрат в убитих і ранених Румуни втратили поверх 1.000 жовнірів в самих полонених.**

„**АРМІЯ МАКЕНЗЕНА:** Ворожі відділи над Дунаєм (в Добруджі), які зближили ся до лівого крила нашої армії, щоби перевести напад на наші становища, були приневолені до відвороту.

„**Неприятель острілював місто Черна-воду при помочи гармат з лівого берега Дунаю, але без успіху".**

РОСІЙСЬКИЙ РАПОРТ.

ПЕТРОГРАД, 13. падолиста. — Російський ґенеральний штаб доносить:

„На полудне від Дорна Ватри, на границі Румунії, в околиці Гольо і Толєш, неприятель переводить дальше дуже сильні напади.

„На границі Семигороду неприятель змусив в долині Ойтуз румунські війска до відвороту.

„В околиці румунського міста Камполюнґа неприятель переводить сильний наступ.

„В долині ріки Жію і коло Оршови битва триває без перестанку дальше.

„В Добруджі наші війска посунули ся трохи дальше на полудне".

НА ПОЛУДНЕ ВІД ПРОСМИКА ЧЕРВОНОЇ ВЕЖІ ПОЛОНЕНО 650 РУМУНІВ.

БЕРЛІН, 14. падолиста. — **На полудне від Дорна Ватри війска ґенерала Кевеша прогнали Москалів за границю Румунії.**

Наступ союзних війск на північ від Камполюнґа і на полудне від просмика Червоної Вежі відбуваєть ся дальше з добрим успіхом. На тім фронті полонено вчера 650 Румунів.

В Добруджі панує спокій.

Урядовий звіт німецького ґенерального штабу звучить:

„**АРМІЯ ФАЛЬКЕНГАЙНА:** На буковинсько-румунській границі союзні війска змусили Москалів уступити за границю.

„На полудне від просмика Тельґеш баварські й австрійські війска посувають ся дальше наперед помимо сильного опору неприятеля.

„**На полудне від Семигороду боротьба розвиваєть ся успішно. Наші війска взяли знова кількасот Румунів в полон. На полудне від просмика Червоної Вежі полонили ми 6 офіцирів і 650 жовнірів.**

„**АРМІЯ МАКЕНЗЕНА:** В Добруджі не зайшли жадні нові зміни.

„Австрійсько-угорські монітори зловили коло Рущука 7 румунських лодок, з яких 5 було наладованих товарами".

БОЛГАРСЬКА АДМІНІСТРАЦІЯ В ДОБРУДЖІ.

ПАРИЖ, 14. падолиста. — Телеґрама зі Солуня доносить:

„**На підставі півурядового донесеня зі Софії болгарське правительство заводить в занятій Добруджі свою адміністрацію за дозволом і згодою центральних держав".**

ВІЙНА З РОСІЄЮ:

НА СХІДНІМ ФРОНТІ ПАНУЄ СПОКІЙ.

БЕРЛІН, 13. падолиста. — Урядовий звіт німецького ґенерального штабу звучить:

„**На боевім фронті, почавши від Балтійського моря аж до Карпат, панує спокій".**

РОСІЙСЬКИЙ РАПОРТ.

ПЕТРОГРАД, 13. падолиста. — Російський рапорт звучить:

„Ґенерал-майор Ремезов, хоробрий командант одної бриґади, погиб вчера від кулі, яка влучила його підчас інспекції окопів в околиці Гарбузова (на північ від Зборова).

„**Над Нараївкою наша артилерія острілювала ворожі становища в околиці Свистільник і Липиці долішної. Неприятель відповідав огнем, відстрілюючи ся бомбами з метавок і моздірів.**

„Над Бистрицею, в околиці села Богородчан, наші патрулї перевели успішний напад. Їм удало ся зробити собі дорогу через два ряди дротяних перегород, а відтак напасти відділ неприятеля. Притім взято кількох в полон".

НІМЕЦЬКІ КОРАБЛЇ БОМБАРДУЮТЬ ПОБЕРЕЖЕ ФІНЛЯНДІЇ.

БЕРЛІН, 13. падолиста. — Німецька адміралїція оголосила отсї вісти:

„**В ночи з 10. на 11. падолиста німецька фльотиля, зложена з торпедовців, зближила ся у Фінськім заливі на віддаль 45 кільометрів від воєнної пристани Реваль і перевела успішно бомбардоване побережа".**

ПЕТРОГРАД, 13. падолиста. — Російський урядовий рапорт звучить:

„В ночи з пятниці на суботу неприятельська фльотиля, зложена з торпедовців о скорости 36 узлів на годину, вдерла ся до Фінського заливу. Густа мрака не позволила на її скоре відкритє і тому торпедовці мали спромогу через якийсь час острілювати побереже.

„Неприятель віддав яких 100 стрілів, переважно шрапнелів. Семеро цивільних, між ними четверо дітий, і двох салдатів убито. Одна жінка і чотирох салдатів ранених. Богато домів знищених і 12 коний убитих.

„Небаром опісля неприятель цофнув ся скоро назад, але нам удало ся більшу часть торпедових лодок затопити. Дальше переслїдуване неприятеля ми здержали з причини густої мраки і вчасного відкритя заставленої засідки".

ВІЙНА У ФРАНЦІЇ:

НОВИЙ НАСТУП АНҐЛІЙЦІВ НАД РІКОЮ СОМОЮ. — 5.000 ПОЛОНЕНИХ.

ЛОНДОН, 14. падолиста. — Анґлійський ґенеральний штаб доносить:

„**Місцевости Бомон-Гамель і Бокур (на північнім березії ріки Соми) находять ся в наших руках. Дотепер начислено 5.000 полонених Німців.**

„**Боротьба триває дальше".**

НІМЦІ ПРИЗНАЮТЬ СЯ ДО НЕВДАЧІ.

БЕРЛІН, 14. падолиста. — Німецький урядовий рапорт звучить:

„**АРМІЯ КН. РУПРЕХТА:** По обох сторонах ріки Анкр (північного допливу Соми) англійські війска перевели цілий ряд сильних нападів на наші становища після попередного кількагодинного безнастанного бомбардованя при помочи найтяжших гармат. **Неприятелеви удало ся остаточно з великими втратами виперти наші війска з місцевостий Бомон-Гамель і Ст. Пієр та дооколичних окопів.**

„**Наша завзята оборона коштувала неприятеля дуже тяжкі втрати".**

В МІСЯЦИ ЖОВТНИ ВТРАТИЛИ АЛЇЯНТИ 104 ЛЇТАКІВ, А НІМЦЇ ВСЕГО 17.

БЕРЛІН, 14. падолиста. — Головна німецька кватира оголосила отсей звіт:

„**В місяци жовтни втратили ми на западнім, східнім і на балканськім боевім фронтї 17 лїтаків. Наші неприятелї втратили в тімсамім часї 104 лїтаків.** З того числа 83 лїтаків знищено у боротьбі воздушній, 15 зістрілено гарматами і машиновими крісами, а 6 лїтаків приневолено злетїти поза нашим боевим фронтом. **60 ворожих лїтаків упало по сторонї нашого боевого фронту, а 44 по сторонї фронту неприятеля".**

ФРАНЦІЯ ПРИГАДУЄ АНҐЛЇЇ НА ЇЇ ОБОВЯЗКИ.

ЛОНДОН, 13. падолиста. — Капітан Филип Мілє, французький військовий знавець, взиває в артикулї, поміщенім в часописи „Експрес", Анґлію, щоби вона як найскорше переймила більшу частину західного фронту і в сей спосіб дала Франції полекшу.

Капітан Мілє заявляє, що треба вже раз отверто собі сказати, що союз між Анґлією і Францією не повинен поляґати виключно на вимінї взаїмних похвал. Франція знає, що Анґлія дотепер для неї зробила, і є за те їй вдячною, але у Франції панує тепер переконанє, що для анґлійської армії прийшов уже остаточний час, щоби вона переймила на себе трохи більше тягару, який дотепер двигала майже сама Франція.

Капітан Мілє наводить слова деяких французьких послів, які сю справу підносили публично у своїх промовах в парляментї. Вистарчить сказати, що анґлійська армія обсадила своїми війсками всего 150 кільометрів боевого фронту, підчас коли французька армія обсадила 580 кільометрів (то значить анґлійська армія обсадила заледви одну шесту часть того, що армія французька).

Артикул капітана Мілєта кінчить ся отсими словами:

„Нема села у Франції, якого мешканці не сподївали би ся, що наші приятелї по 27 місяцях тяжкої боротьби позволять нашим війскам бодай третої зими трохи відпочити і приготовити ся на слїдуючий рік. Так думають наші люди. Вони довіряють Анґлії і надіють ся, що в недалекім часї анґлійські війска переймуть значну часть боевого фронту".

ВІЙНА З ІТАЛІЄЮ:

ІТАЛІЙЦІ ВТРАТИЛИ ПІДЧАС ОСТАННОЇ ОФЕНЗИВИ 15.000 ЛЮДИЙ.

БЕРЛІН, 14. падолиста. — Підчас останної офензиви, як се доносять урядові звіти з Відня, Італійці потерпіли дуже тяжкі втрати. Сї втрати є причиною, що Італійці мусїли залишити свій дальший наступ. В околиці місцевости Костанївци був бій найстрашнїйший. Австрійська артилєрія осягнула притім незвичайні успіхи. Вона довершила знищеня одної бриґади італійської піхоти і одного батальону стрільців. Крім того потерпіли тяжкі втрати також і прочі італійські полки, які брали участь у наступі. **Втрати по сторонї Італійців підчас сього наступу після дуже скупої оцінки виносили найменьше 15.000 людий.**

ВІЙНА НА БАЛКАНІ:

ПОБІДА СЕРБСЬКО-ФРАНЦУСЬКИХ ВІЙСК НАД БОЛГАРАМИ. — 1.000 ПОЛОНЕНИХ.

ПАРИЖ, 13. падолиста. — Французьке міністерство війни доносить:

„Над рікою Черною (на полудне від Монастира) вже від двох днів триває завзята битва. Битва, як на се вказує дотепершний перебіг, розвиваєть ся для нас корисно.

„**Під охороною французької артилерії сербська піхота перевела напад на становища болгарсько-німецьких війск. По завзятім бою неприятель був приневолений опустити місцевість Івен і уступити три кільометри на північ. Пять протинападів неприятеля зістали відбиті.**

„**Дотепер начислено поверх 1.000 полонених. Воєнна добича складаєть ся з 16 машинових крісів.**

„Від 14. вересня, то є від початку нашої офензиви, дотепер полонили наші союзні війска в Македонії 6.000 Болгарів і Німців та здобули 72 гармат і 53 машинових крісів".

---o---

АНҐЛЇЯ ЗАКИДАЄ ЗЛУЧЕНИМ ДЕРЖАВАМ, ЩО ВОНИ ЛОМЛЯТЬ НЕВТРАЛЬНІСТЬ В КОРИСТЬ НІМЕЧЧИНИ.

ВАШИНҐТОН, 14. падолиста. — Департамент для заграничних справ оголосив нині зміст відповіди Анґлії на ноту Злучених Держав в справі протесту проти „чорної лїсти".

Відповідь можна би поділити після змісту на три головні части. В першій части Анґлія старається оправдати своє поступованє воєнною конечностию. Коли би анґлійське правительство сего не зробило, то воно причинило би ся до значного продовженя війни. В другій части Анґлія старається відперти підозріннє, неначе би вона хотіла розвинути свою торговлю коштом невтральних держав. **В третій части Анґлія робить Злученим Державам закид, що вони позволяють на ломанє невтральности в межах своїх границь.**

Анґлійський міністер для заграничних справ Ґрей робить Злученим Державам між иншими отсї закиди:

„З досьвіду знаємо, як се й само американське правительство признало, що богато Німців в невтральних державах ведуть сильну торговельну і політичну пропаґанду на шкоду для справи алїянтів.

„В деяких случаях німецькі аґенти невтральних держав достарчали німецьким воєнним кораблям средств поживи і опалу, орґанізували тайні аґенції в цїли висадженя у воздух фабрик амуніції і т. п.

„Такі річи діяли ся в самих Злучених Державах, а американське правительство нічого не зробило, щоби положити конець ломаню невтральности".

---o---

ЗАТОПЛЕНЄ АМЕРИКАНСЬКОГО КОРАБЛЯ.

МАДРИД, 9. падолиста. — **Підводна лодка затопила недалеко берегів Портуґалії американський торговельний корабель „Коломбієн" (6.000 тон).**

Вісти, які надійшли, доносять, що корабель помимо сиґналів не хотів задержати ся і тому його торпедовано, заки ще залога могла опустити корабель. Чи і кілько людий зі залоги сего корабля потонуло, нема ще певних вістий.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States:	В Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2.50
$1.25 per 6 months	на пів року $1.25
$1.00 per 4 months	на 4 місяці $1.00
In Jersey City and to foreign countries:	В місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
$1.75 per 6 months	на пів року $1.75
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всї моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовлень належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

За всї оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає. — Рукописий не звертасть ся.

З біжучої хвилі.

Пітсбурський „Русин" (ч. 45, з 9. падолиста б. р.) пише:

„А. Р. Вѣстнік" доносить, що тростиси „Соединенія" рішили „підготовити справи на приняте нової системи плачення вкладок, бо **головний уряд не бере на себе дальшої відвічальности за ті гроші, котрі викидаєсь ся на те, щоби відвернути від організації нову систему**".

Така отверта сповідь! Головний уряд признаєть ся, що доси викидав гроші! Красно!

Був час, коли „А. Р. Вѣстнік" бунтував проти нас людий тим, що „Русин-Рутенїян" працює над тим, аби в „Соединенію" була нова система. Тепер одначе признаєть ся, що не ми, але стейти принєволюють їх до сього.

Помалу „Вѣстнік" всї свої клевети сам опрокине.

Орґан угроруського „Соединенія" належить до тих часописий, котрі в своїм часї накидали ся мокрим рядном на головний уряд Українського Народного Союза за те, що він „проти волї своїх членів" перевів звісну реформу. Всї ті „прихильні" У. Н. Союзови часописи, а між ними і „А. Р. Вістник", тепер уже переконали ся, що таку систему, яку завів у себе У. Н. Союз, мусять у короткім часї завести всї запомогові орґанїзації, а чим пізнїйше се станеть ся, тим буде гірше для дотичних орґанїзацій.

Уряд „Соединенія" признаєть ся публично, що в тій угроруській орґанїзації був доси якийсь спеціяльний фонд на те, аби „аґітувати" проти заведеня нової системи. Коли сей „спеціяльний аґітаційний фонд" уже тепер не помагає, то з того видно, що асекураційні власти тих стейтів, у яких „Соединеніє" веде свої інтереси, щораз більше натискають на дотичних головних урядників і не думають дуже довго з ними цяцькати ся...

Незадовго побачимо, що зроблять з домаганями властий ті орґанїзації, котрі в своїм часї устами своїх орґанів трубили у єрихонські труби, що Український Народний Союз „скривдив" своїх членів.

В 44-тім числї „Канадійського Фармера" читаємо ось-таку нотатку:

Перед кількома недїлями Рев. Берліс мав у Вінніпеґу відчит про Росію. Рев. Берліс уродив ся і виріс та дістав своє виховане в Росії, отже Росію знає дуже добре. Про неї він говорив так, як її видить і знає цїлий сьвіт не від нинї...

Та редактор місцевої кацапської газетки, який уродив ся і виріс в Галичинї, закидає, що то все, що говорив про Росію Рев. Берліс, є „подла брехня".

Се так виглядає, як би прим. Іван сказав, що голодний, а Василь сказав: „се подла брехня".

З Берлїна телеґрафують під датою 14. падолиста:

Щоби уможливити уладжене управи для нової польської держави при співучасти цїлого народу, ґенерал-ґубернатор Безелєр зарядив вибори до парляменту.

В польських провінціях, які находять ся під управою австрійських властий, доси виборів не проголошено.

Зі змісту виданих розпорядків виходить, що польський парлямент буде складати ся з двох палат, державної ради і сойму.

Причина виступленя У. Н. Союза з Федерації.

I.

Перед тижнем подали ми до відома наших членів і читачів, що на засїданю екзекутивного комітету Українського Народного Союза, яке відбуло ся дня 1. падолиста, порішено відкликати своїх заступників і виступити з Федерації. Заразом подали ми загально причини, які змусили екзекутиву У. Н. Союза до сеї ухвали.

Нашою задачею буде в кількох статях пояснити близше причини виступленя У. Н. Союза з Федерації і представити загалови, з одної сторони характер і цїли Федерації підчас її основаня, а з другої сторони теперішний характер Федерації і її працю протягом одного року. У своїх статях будемо старати ся оперти наші слова не на здогадах, не на підозріних і не на злобі, але на дійсних фактах. Цїлию наших статий буде відкрити очи загалу на політичну і громадянську діяльність деяких одиниць і ґруп тут в Америцї протягом останного року, яка замісць хісна приносить шкоду не лише українській справі в Америцї, але й українській справі взагалї.

Воно безперечно сумно, навіть дуже сумно, що в таку важну хвилю мусить ся тратити час на полагоджуванє домашних справ. Але инакше воно бути й не може. Як довго ми не впорядкуємо своїх домашних справ, як довго ми не витворимо між собою дїйсної партії працї, так довго ми не зможемо пійти анї крок наперед.

Минуло заледви кілька днів від виступленя У. Н. Союза з Федерації, а на сторінках передтим тайного, а тепер вже зовсїм урядового орґану Федерації, „Народної Волї", появило ся безлїч лайок і напастий на Український Народний Союз, на „Свободу" і на урядників сеї орґанїзації. Там можна подибати на сю тему і статї редакційні, і статю від Федерації, і дописи, а навіть статю підписану Мирославом Сїчинським. Цїль всїх тих статий одна і тасама: представити урядників У. Н. Союза в як найгіршім і в як найтемнїйшім сьвітлї перед загалом. На їх адресу сиплять ся нині в „Народній Волї" лайки в найріжнїйших формах: зрадники і запроданці народу, австрійські аґенти, бізнесмени, і т. д., і т. д., без кінця.

Знаючи, в чиїх руках спочиває властиво керма сеї нової „політики" на американській Українї, ми анї трохи не дивуємо ся нї словам нї способам, яких уживають і будуть уживати в боротьбі проти урядників У. Н. Союза вороги нашої орґанїзації. Прецінь Ардан не виступає перший раз зі своєю „політикою", а його „заслуги" для добра нашого народу в Америцї є звісні не від нинї. Ріжниця буде хиба в тім, що тепер стали йому до помочи Омелян Ревюк, сталий кореспондент „Народної Волї" з Ню Йорку, і Микола Цеглинський, швайцарський делеґат невідомої доси ґрупи Українців. Мирослав Сїчинський має послужити їм за оруде. Ми й сего надїяли ся. Се було можна вже заздалегідь вичитати нераз на сторінках „Народної Волї" і то навіть в тих часах, коли У. Н. Союз до Федерації ще належав. Се мало на цїли роблене настрою проти У. Н. Союза і „Свободи", яко ворогів Сїчинського. До сего ми ще повернемо.

Коли шукати за причинами, задля яких „Народна Воля", Федерація і Мирослав Сїчинський кинули ся з цїлою силою і заїлостию на У. Н. Союз і „Свободу", то не трудно їх віднайти.

Ми дуже добре предчували, що представники У. Н. Союза виступлять з їх обжалуванєм перед нашим загалом. Щоби отже ослабити силу обжалуваня, „Народна Воля", Федерація і Мирослав Сїчинський старали ся і стараються ся всїлякими лайками і клеветами представити заступників У. Н. Союза головними виновниками розбитя Федерації.

Але припустім, що заступники У. Н. Союза — як се пише Мирослав Сїчинський — виступили з Федерації задля свого особистого бізнесу. Припустім, що дїйсно заступники У. Н. Союза були найгірші.

Ми позволимо собі однак в тім місци поставити отсих кілька питань до пп. Ардана, Сїчинського, Цеглинського і товаришів:

З якої причини виступила з Федерації „Згода Братств"?

З якої причини виступили з Федерації російські Українцї?

З якої причини ухвалило українське духовенство до Федерації не приступати?

З якої причини не приступило до Федерації „Провидїнє"?

З якої причини не приступила до Федерації „Народна Поміч"?

З якої причини усунули ся від Федерації „Гайдамаки"?

А вкінци: з кого і з чого складаєть ся властиво нинїшна Федерація?

Відповіди на отсї питаня викажуть, що тут не розходить ся в першій мірі о заступників одної орґанїзації, У. Н. Союза, але що цїла справа має трохи глибші і зовсїм відмінний характер.

І се, що стало ся, не могло стати ся нараз; на се мусїли складати ся причини довшого часу.

Лист із Сибіри.

Пише **др. Володимир Охримович,** бувший директор кредитового товариства „Днїстер" у Львові та український посол до галицького сойму і до віденського парляменту. Лист писаний до Всч. о. І. Велигорського в Котсвіл, Па.

Богучани, 25. червня 1916.

Дякую дуже за лист з 21. лютого, а найбільше за ласкаву память.

Вже півтора року скоро буде, як я втратив свободу і жию в неволі. Мене арештували в ночи в моїй власній хатї і на моїй власній постелї — і дотепер не знаю за що і на що. Зразу близько пів року держали мене в тюрмі, а відтак вислали на Сибір. На Сибірі знаходжу ся від місяця червня 1915 року, значить якраз цїлий рік жию вже в самій середині Сибіри, однаково далеко від Европи і від Америки, серед пустих, безмежних лісів (т. зв. тайґи), в маленькім селї Гольтявино (40 хат) над великою рікою Анґарою (доплив Єнїсея); до найблизшої почти маю 60 верств; до найблизшого уїздного (повітового) місточка 470 верств; до найблизшого ґуберніяльного міста і найблизшої зелїзничої стації 700 верств дороги (більше ніж 700 кільометрів). Тут нема ніякої дороги і всяка комунїкація відбуваєть ся виключно тільки по ріці: зимою на санках запряжених кіньми, а літом на лодках, тягнених людьми здовж берега; в осени і на весні, коли ріка замерзає і розмерзає, маємо в комунїкації перерву, яка триває 2 місяці в осени і 2 місяці на весну. Через тих два місяці не дістаємо почти і не читаємо ґазет. Наприклад Ваш лист наспів до моєї найблизшої почти (до Богучан) ще 27. марта б. р., але менї доручено його допера 10. червня б. р.

Крім мене нема тут більше нікого з Галичини — і крім мене нема ніодного чоловіка з середним або висшим образованєм.

Мешканцї села — се рільники (селяни) російської мови і православної віри, т. зв. чолдони, яких предки кольонізували Сибір; вони занимають ся рільництвом, мисливством і риболовством. Я жию в селянській хатї на селянських харчах; їм головно мясо з лося або рена, молоко, рибу і разовий пшеничний хлїб. Всьо се було би добре, як би було смачно і чисто зварене; на жаль тутешні „чолдони" не мають понятя про кулїнарне ремесло (кухарство), а я також його не вчив ся, тому мої харчі доволї нужденні. Також дасть ся відчувати великий (повний) брак овочів і ярин, які тут зовсїм не родять ся.

Тутешний клімат здоровий, бо сухий, але непріємний. Зима триває від жовтня до мая; ріка розмерзає щойно в другій половинї мая. Зима дуже остра; морози доходять до 50 степенів; в лїтї докучають москіти (т. зв. мошка) і комарі так, що всї тутешні селяни ходять цїле лїто в сїтках — таких, які у нас мають пасїчники. Кромі того цїле лїто горять довкруги ліси.

Я займаю ся читанєм, писанєм і проходами. Дотепер, Богу дякувати, здоров, але чи довго видержу — не знаю. Моя жінка і дїти лишили ся дома, у Львові, у власній хатї. Від часу до часу дістаю від них листи, які доходять до мене по трох, а нераз по пятьох місяцях. Також довго мої листи йдуть до них. Пише жінка, що вона й дїти здорові; у мене троє дїтий.

Мого рідного вуйка (брата мами) повісили Мадяри (цїлком невинно). У нас богато невинних людий потерпіло і від одної і від другої сторони.

Старокраєві вісти.

Сумна вістка з Росії.

О. Пушкарський ЧСВВ доносить з Томска (Сибір, Росія), що дня 3. липня 1916 року помер в Симбірску Впр. о. ректор **Єремія Ломницький**. Смерть наступила з перестудженя. Недуга тривала лише чотири днї. Померший числив 58 лїт житя. До першого наступу Росиян в Галичині (1914 року) покійний був ректором духовної семинарії в Станиславові. По своїм приході Росіяни його заарештували та з многими иншими, вислали в глибоку Росію, де одні безмірно терплять, а другі перед часом умирають.

Болшівцї.

Місточко Болшівцї (коло Галича) підчас останної офензиви Росіян перележило знова тяжкі часи. Від сторони Горожанки надійшли російські війска і в ночи з 5-го на 6-го вересня опорожнено місцевий постерунок жандармерії. Військові власти не змушували населенє до утечі, але люди, зазнавши російського гаразду підчас першої окупації, утікали самі. Без пашпортів утікали до Калуша, але, учувши про відворот Росіян, повернули назад до Болшівцїв. Тої ночи над околицями було видно луну: се горіло село Делїїв, спалене до тла. На Галич Росіяни йшли атаком у 18-ти колюмнах, але здобути його не могли.

Болшовецькі й околичні мешканцї зібрали свої засїви, а головно жито і пшеницю. При роботі памагали їм австрійські жовняри. Читальня „Просьвіти", церква, костел і суд стоять ненарушені. Довго треба чекати, щоби і в такім маленькім місточку привернено нормальне житє.

Монастириска.

До ряду місцевостий, над котрими розпалила ся гроза війни, належить місточко Монастириска, відоме загалови тим, що там є фабрика тютюну. Вже в часї першого російського наступу се місточко сильно потерпіло через спалене ринку і прибічних улиць. Відтак для Монастириск прийшли знова непевні хвилї. Коли австрійські війска відступили з лінії Бучач, населене Монастириск, головно Українцї і Жиди, почало з міста втїкати. Протягом одного дня місто опустїло, а остало ся лише біднїйше населене передмістя.

Зі зглядів стратеґічних австрійські війска заняли позиції на захід від міста, через що місто остало ся в середині між двома огнями.

Нинї се місточко опустїло. Богато домів лежить в руїнах. І там, де ще перед двома роками роїло ся житє фабричних робітників, нинї там тихо і спокійно.

Станиславів.

З боєвої лінії недалеко Станиславова доходять такі вісти:

Над Солотвинською Бистрицею чути заглушуючий гук. Се висаджено на тій ріці міст, а крім того міст на гостинці, що веде до Калуша. Получене зі Станиславовом було перерване. Москалі усадовили ся на Солотвинській горі, а відтак посунули ся під Угринів, де й розпочали ся криваві битви, які покінчили ся невдачею російських війск. Битви розгоріли ся тут на цїлім фронтї недалеко міста, бо лише кілька кільометрів на захід. Кождої недїлї в Станиславові чути російську музику, а се сьвідчить, що окопи російських війск недалеко. Майже цїлий день і ніч з хвилевими перервами чути стрїли. Росіяни забарикадували ся на зелїзничій лінії, а щоби їх вигнати, наші війска в ночи з 18. на 19. серпня перепровадили сильний атак, який скінчив ся погромом російських війск.

Населенє поволи успокоюють ся, маючи надію, що небавом прийдуть знова австрійські війска. В місті ані в околиці ніхто не має коний. Жнива були дуже урожайні. Люди працювали в поли і вслухували ся в гук гармат. Вже привикли до того. Австрійські війска уступаючи забирають всьо з собою (але платять за всьо), будучи добре переконаними, що коли не візьмуть вони, то заберуть Росіяни.

Найвірнїйший образ правди — се простота і ясність. Неправда все є темна, видумана і многословна.

—о—

Розум відкриває чоловікови вартість і значінє його житя.

—о—

Чоловік є свобідним лише тодї, коли жиє по правді. Правду відкриває нам наш розум.

—о—

Будь провідником для себе самого. Будь захистом для себе. Иди після вказівок свого розуму і не шукай захисту у другого.

„Згода Братств" виступила з Федерації.

Олифантське „Нове Житє" (ч. 46 з 14. падолиста 1916) оповіщує отсю заяву:

Дня 9. падолиста с. р. Головний Уряд товариства „Згода Братств" вислав на руки предсїдателя низше подане письмо, в якім повідомляє його о відкликаню представителя товариства і виступленю з Федерації Українців. Письмо звучить:

До Хвального Виділу Федерації Українців у Злучених Державах, на руки голови д-ра В. Сїменовича.

Олифант, Па., 9. падолиста 1916

Вп. Пане Предсїдателю!

Головний Уряд тов. „Згода Братств" порішив відкликати представителя тов. „Згода Братств" з Виділу Федерації Українців в Злуч. Державах і виступити зі згаданого товариства, позаяк Федерація Українців не сповнила головних ухвал Українського Сойму, який відбув ся в жовтни 1915 р., оказала ся партійною і деякі члени Виділу Федерації використовували своє становище для особистих і партійних цїлий.

Позаяк Федерація Українців не сповнила покладаних на ню надій і стала товариством партійним, а не загально-народним, яким мала бути, через се тов. „Згода Братств" чуло ся спонуканим до виступленя з Федерації.

Головний Уряд тов. „Згода Братств":
Андрей Гавриляк, предс.,
Михайло Коцан, секр.,
Григорій Сайкевич, кас.

ІВАН ФРАНКО.

Байдужісінько менї тепер...

Байдужісінько менї тепер
До всіх ваших болів і турбот,
До всіх ваших боїв і гризот!
Всї ідеї ваші, весь народ.
Поступ, слава — що менї тепер?
Я умер!

Хоч вались про мене весь сей сьвіт,
Хоч брат брата тут мордуй і ріж, —
Нічого менї тепер глядіть,
Нічого вже добивать ся більш!
В моїм серці вбитий острий ніж
І на віки душу я запер, —
Я умер!

Хай побіда сьвітла вас манить,
Хай надія додає вам крил, —
Та моя надія ось лежить:
Я — судно без маштів і вітрил,
Я для радощів не маю сил,
І з житєм умову я роздер —
Я умер!

Дописи.

З PERTH AMBOY, N. J.

Відчит п. Семешка.

Будучи в Ню Йорку кілька місяців тому на нашім Соборчику Деканальнім, о. Дек. Підгорецький представив нам д. Семешка, який щойно прибув з Сибіри до Злуч. Держав.

Ми всї були раді пізнати його і почути за Сибір, за наших братів, які проживають там на вигнаню.

Д. Семешко повідав нам такі цікаві річи, що ми сейчас запросили д. Семешка до наших парохій, аби й нарід наш почув дещо про Сибір.

Кождий з нас витяг кишеньковий календарик і глядів, який день буде найдогіднїйший для його парохії. Тоді були зібрані лиш сьвященики з околиці Ню Йорку.

І так обіхав д. Семешко цїлу нашу околицю, всї парохії українські, всюди оповідав про Сибір і про наших засланців. — Се не було віче, а лиш виклад про Сибір. Д. Семешко зложив нам поклін від нашої рідні з Сибіри і просив, аби ми їм не давали упадати на дусї. „Підбальорте їх, — просив д. Семешко — чим можете; напишіть письмо, розрадьте, а й цент зашліть, бо вони тяжко бідують. Пішліть гроші такою дорогою, якою хочете — чи через ваші часописи чи як там, але не забудьте за них! Вони радувати ся будуть, коли дістануть від своїх американських братів поміч, або бодай слівце розради."

Зі своїм словом обіхав д. Семешко Ню Йорк, Бруклин, Йонкерс, Джерзи Сіти, Нюарк, Пасейк, Філядельфію, Рочестер і много инших і промовляв до народа. Всюди посипали ся щедрі жертви. Вчера приміром з приємностию довідав ся від о. Сидоряка, що в Пасейку зложено на сю цїль поверх 100 долярів.

Послїдної недїлї (12. с. м.) був д. Семешко і у нас в Перт Амбою. Мав бути в недїлю 19-го с. м., але позаяк д. Сїчинський не прибув до Перт Амбою на недїлю 29. минувшого місяця, як приобіцяв і всї очікували його, а назначив недїлю 12. с. м., так я попросив, чи-б не був ласкав д. Семешко прибути до нас на 12. с. м. Щасливо стало ся, що друга місцевість знова просила відложити на пізнїйше, так д. Семешко якраз на сю недїлю був вільний і прибув до нас до Перт Амбою. Прибув в товаристві п. ред. Стеткевича. Виклад відбув ся в гали під церквою. Народу зійшло ся повна галя. Я представив д. Семешка народови і привитав його. Потім забрав слово д. Семешко. Дуже тепло промовив також п. редактор Стеткевич, просячи о жертви для Сибіряків.

Зібрано $18.13, які складаю на руки Редакції „Свободи" з просьбою, аби віддала сей фонд, де належить.

В імени нашої парохії-громади а і своїм дуже сердечно дякую на отсїм місци Впов. добр. Семешкови за виклад про Сибір і за щирий труд для наших братів.

о. Й. Чаплинський.

Гр. Семешко.

З СИБІРСЬКИХ СПОГАДІВ.

(Передрук заборонений).

51. Генрих Унбеґавн.

За часи свого засланя я бачив досить ріжних людий: цікавих і нецікавих, хороших і поганих, старих, молодих, самостійних і безвольних. Але таких як Генрих Унбеґавн крім нього не було, а може і були, та мені не довелось бачити.

Стрінув я його ще в Томску, перед самим виїздом до Наримського краю, та разом з ним і їхати довелось.

Генрих Унбеґавн — Німець, російський підданий, чоловік около 40-літний, жонатий з Росіянкою.

За молодих літ він був на службі при війску і мав чин прапорщика кавалерії, але одного разу якось-то невдало упав разом з конем, дістав страшну пропуклину і через те мусів зрезиґнувати з військової служби.

Кілька літ після того він перебував в Туркестанськім краю, працював яко урядник у нафтових промислах, а далї перейшов на службу в ґумову фабрику „Провідник" в Ризї.

Та фабрика має свої величезні склепи по всій Росії, майже в кождім ґуберньскім місті, а подекуди навіть і в повітових містах.

Фабрика назначила Генриха Унбеґавна завідателем великого склепу в місті Катеринославі. Се було кілька місяців перед вибухом війни, а скоро по вибуху війни його й стрінула лиха година.

Стало ся се так. В тім склепі було кількасот служащих і робітників, а між иншими один писар — Арон Варшавський, що був вихрещеним жидом і належав до одної чорносотенної орґанізації, котра називала ся так: Патріотичне товариство молодіжи „Двоголовий Орел".

Докладнійше про сю орґанізацію я скажу иншим разом, а покищо скажу тільки те, що та орґанізація вславила ся дуже на південній Росії своїми безправствами та розбишацтвами. Щоб яснійше стало, що то була за орґанізація, досить сказати, що ніодна порядна людина до неї не належала.

На обовязках Арона Варшавського лежало писати ріжні торговельні листи до купців.

Одного разу Унбеґавн роздер лист, який приніс йому до підпису Варшавський, і звелів йому написати инший.

Варшавський обурив ся, побачивши в сім зневагу для своєї роботи.

— Пане Варшавський — сказав йому на се п. Унбеґавн — ми провадимо торговлю; якжеж можна нашим покупцям писати такі листи? Я вже давно хотів звернути на се вашу увагу. Листи треба писати ввічливо, чемно, а у вас що не лист, то ніби ґубернаторський приказ! Ви мені таким робом всіх наших покупців розжeнете, бо хто-ж схоче одержувати від нас такі грубі, такі нечемні листи? Перепишіть, будь ласка, сей лист і знов подайте мені.

— Я працюю тут три роки, — відповів Варшавський — і без ваших вказівок знаю, як треба писати листи. Переписувати не буду!

— Алеж мусите переписати, коли я того вимагаю; як не як, а я тут завідатель, і за добру торговлю та чемність з покупцями я відповідаю перед фабрикою, а не ви.

— За часи своєї тут служби — остро відповів Варшавський — я вже бачив чотирох завідателів, побачу і пятого...

— Коли ви навіть зі мною не можете поводити ся чемно, то мусите зовсім усунутись з посади! Працювати разом з вами ми не можемо; комунебудь з нас треба усунутись, то я гадаю собі так, що мусите усунути ся ви. Ідіть зараз до каси; я дам розпорядженє, щоби вам виплатили належність; крім того за несподіване для вас усуненє з посади каса дасть вам належність за три місяці з гори і мусите зараз же іти з офісу!

Арон Варшавський побачив, що вже трохи пересолив, побачив, що завідатель не шуткує, пійшов до каси, забрав щось коло пів тисячі рублів гроший, які йому виплатили за несподіване усуненє з посади, і виходячи з офісу, сказав завідателеви:

— Ну, німецька мордо, будеш ти мене памятати!

Великої уваги на сю погрозу Унбеґавн не звертав, але памятає її і по сей день...

По двох чи по трох тижнях кличе Унбеґавна до себе котеринославський поліцмайстер, полковник Метленко, і виголошує йому приказ головного начальника одеського военного округа про засланє на Сибір.

Унбеґавн страшенно здивував ся.

— За що? — питає він полковника.

— Не знаю, пане Унбеґавн, — відповідає полковник Метленко — але в паперах начальника округа сказано, що „за невідповідні відносини до Росії і до всього російського".

— Та бійте ся Бога, пане полковнику, в чім же виявили ся сї мої „невідповідні відносини"?

— Пане Унбеґавн, залишім сю балачку. Справа скінчена, вирок готовий, мусите сїсти до тюрми, а потім на етап і... щасливої дороги на Сибір! — Варта! — гукнув полковник.

Враз зявило ся двох поліцаїв.

— Сього чоловіка — показав полковник на Унбеґавна — зараз же відведіть до тюрми, та добре мені пильнуйте дорогою, щоб не втік!

Унбеґавн як стояв, так і повалив ся зомлїлий на долівку.

Трохи згодом, коли він прийшов до себе, його відвезли в тюрму.

Так помстив ся на своїм бувшім начальникови Арон Варшавський.

З Унбеґавном був дуже добре знакомий катеринославський ґуберньский маршалок (предводитель дворянства), князь Н. П. Урусов.

Як тільки Унбеґавн зістав заарештований, його жінка побігла просити князя Урусова. Той взяв собі до серця справу Унбеґавна, зателеґрафував головному начальникови военного округа, робив і инші заходи, але уратувати Унбеґавна не міг. Він тільки добив ся того, що Унбеґавна випустили на два тижні з тюрми, щоби міг передати склепові справи свому наслїдникови, і позволили їхати на засланє не етапом, а на власний кошт.

* * *

До Томска Унбеґавн прибув 11. грудня 1914 р., але його з поліції не випустили, а в той же день вивезли етапом у Наримський край.

Я прибув до Томска 6. грудня, але мені дали 5 днів на відпочинок з дороги і я проживав в Томску вільно.

Дня 11. грудня ранком зателефонував мені до готелю помічник справника Вишневський, щоб на вечір я зібрав ся в дорогу, бо о годинї 10-тій пійде етап на Наримський край.

О годинї 8-мій вечер я прибув до повітової поліції, де вже було повно народу, приведеного з тюрми. (Пів тисячі верств до Нариму ми мусїли їхати кіньми).

Тут були ріжні народи: чотири Хінці, Татарин, Циган, були Жиди, кілька Українців, Жмуди... Були і старі і молоді; кілька жінок ішли з малими дітьми. Всї вони були страшенно обдерті, змучені, доброї одежі не було ні в кого, а на дворі стояв мороз на 42 степені після Реоміра.

Щодо одежі то всім довело ся їхати в чім були, але поліція дала на дорогу всім повстяні чоботи, бо в шкіряних, звичайних, годі було і думати, щоб доїхати, не відморозивши ніг.

Люди метушили ся, приміряли повстяники, складали річи і міркували, що буде далї, а ті, котрі їхали перший раз, розпитували у поліцаїв, що то таке є той Наримський край.

* * *

Мою увагу звернув на себе чоловік середних літ, чисто виголений по американськи (вуси зголив), дуже добре і богато одітий... Пан, та й годі. Держав ся він зовсім осторонь від других і робив враженє не засланця, а якогось пана, що прийшов до поліції у приватних справах. Він ні до кого не говорив, лише огидливо кругом озирав ся.

Се був власне Унбеґавн.

Вся ватага засланців була призначена на житє в село Інкино, лише я один до міста Нариму.

Їхати треба було через Інкино, так що я яких шість днів їхав з Унбеґавном на одних санях. Балакали дорогою, але... чудний якийсь чоловік був той Унбеґавн. Чи то з переляку йому таке стало ся, чи Бог його зна від чого. Будучи сам Німцем, він лаяв Німців на чім сьвіт стоїть, лаяв навіть тоді, коли сього ніхто від нього не вимагав, тоді, коли про Німців ніхто навіть і не згадував, і починав лайку переважно тоді, коли кругом було досить людий, ніби хотів показати тим, що хоч назвиско у нього німецьке, то сам він є русскій більш від Росіянина... У нас таких роблених патріотів називають чорносотенцями.

Ся його особиста хиба богато псувала йому на засланю. Такий його роблений патріотизм усунув від нього всіх засланців: і Німців і Жидів і Росіян.

Позаяк Унбеґавн був чоловіком досить заможним, то жило ся йому на засланю без біди, але гірше ніж другим, через те, що він не мав товариства, бо всї його за його чудну вдачу, виминали.

Завдяки заходам згаданого висше князя Урусова в вересні 1915 р. Унбеґавна перевели з Інкина до великого села Колпашева, а в лютім 1916 р. позволили жити в самім ґуберньскім місті Томску.

Фабрика „Провідник", де він попередно служив, зробила його завідателем свого томського склепу і Унбеґавн почуває себе нині досить добре, по крайній мірі сам він так говорив мені, коли я весною, перед своїм виїздом до Злучених Держав, зайшов був до нього.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

ТОВАРИСТВО „ГОСТАЄРІВ"

— устроює —

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

котрий відбуде ся

В СУБОТУ, ДНЯ 25. ПАДОЛИСТА 1916 Р.

B WHITE EAGLE HALL,

335 Newark Ave., Jersey City, N. J.

ПОЧАТОК О ГОДИНІ 6-ІЙ ВЕЧЕР.

МУЗИКА П. ПАВЛА КЕЛИЧАВИ.

ВСТУП ДЛЯ МУЩИН 25 Ц., ДЛЯ ЖЕНЩИН ДАРОМ.

Не забудьте прийти повеселити ся на сім бали, бо се остатня забава перед постом.

38—41 КОМІТЕТ.

ВЕСТ ОРЕНДЖ, Н. ДЖ.

ТОВАРИСТВО „СТРУТИН НИЖНИЙ"

устроює

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

В СУБОТУ, ДНЯ 18. ПАДОЛИСТА 1916 Р.

в Маджестік гали під ч. 2 Мічел стр., Вест Орендж, Н. Дж.

ПОЧАТОК ТОЧНО О ГОДИНІ 3-ІЙ ПОПОЛУДНИ.

На сей баль запрошуєсь ся всіх Українців і Українок з поблизької околиці. На балю буде грати першорядна музика. Гали гарна і велика, де будуть добрі напитки і смачна перекуска. Прийдіть, а не пожалуєте.

ВСТУП 25 ЦЕНТІВ.

За добру забаву ручить — КОМІТЕТ. 38

Їхати Сентрал карою аж до кінця, звідки перейдете 2 бльоки в долину, де знаходить ся гали.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

— відбуде ся —

ЗАХОДОМ УКР. ПОСТ. РОБ. ТОВ. „ПОМОРЯНИ"

в „LIBERTY HALL", 255-257 E. Houston Street, NEW YORK N. Y.

В СУБОТУ, ДНЯ 18. ПАДОЛИСТА 1916 Р.

Вступ 25 цнт.

Початок о годині 7.30 вечер.

Музика власна.

Хто бажає гарно забавити ся, нехай спішить на сю забаву.

За добру забаву ручить

37-39 Комітет.

СПРОСТОВАНЄ.

В касовім звіті У. Н. Союза за жовтень б. р. зайшла отся друкарська похибка: Відділ 67 надіслав до головної каси квоту $70.19, а не $20.19.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

За оголошення поміщені в сій рубриці платить ся по 1½ цента за кожде слово за одноразово поміщене, а за дальші поміщеня по 1 цнт. за слово за кождочасне поміщене. — Оголошень жеиньших не приймаєсь.

В сій рубриці поміщуєте слідуючі оголошеня: Коли хочете віднайти своїх свояків, краянів або товаришів.—Коли шукаєте заняття.—Коли бажаєте, щоб хтось до вас, де ідє, добре робота.—Коли потребуєте агентів до поширеня Вашого бизнесу.—Коли потребуєте робітників до праці в бучерні, ґросерні, готелі або на фарму.—Коли шукаєте спільників до бизнесу.—Коли шукаєте дяко-учителів і учителів музики.—Коли маєте хату або фарму на продаж.—Коли маєте хату або фарму до винайму.—Коли маєте на продаж якісь річи.—Коли пошукуєте людей на мешкане з харчом.—Коли продаєте свій бизнес або хочете купити чи обмінятись з ким.—Коли хочете подати свою адресу або бизнес до публичного відома.

ЗМІНА АДРЕСИ.

Подаю до відома всім інтересованим, що моя теперішна адреса є слідуюча: John Zownir, Box 79., Pa merton, Pa. 37-38

КАРОЛИНА ЖАТКОВСЬКА зводить зголоситись до Адміністрації „Свободи" по два листи для неї. 38

Пошукую молодої або старшої женщини (може мати одну дитину), котра опікувала би ся двома підросшими дітьми і занила ся домашною роботою. Першеньство мають ті, що мешкають в Шікаґо або околици. Mike Sarniak, 11409 Watt Ave., Pullman, Ill. 38 40

Пошукую своїх братів НИКОЛАЯ, ІВАНА і МИХАЙЛА БУДЗИНСЬКОГО, родом з Васильва на Буковині, або моїх свояків з тоїж місцевости. Мають перебувати в північній Америці або Канаді. Хто би о них знав, або вони самі, нехай зголосить ся на мою адресу: Dmytro Budzinski, Brazil, Estado Rio Grande do Sul, Colonia Guarany, Campinas. 38

Пошукую свого шваґра ІВАНА ДРОНЯ і сестру ЯВДОНЬКУ, з села Воскресенців, пов. Ґоротин. Тому три роки перебували в Ню Йорку. Хто би о них знав, або вони самі, прошу ласкаво зголоситись на адресу: Peter Dron, 308 W. Federal St., Youngstown, Ohio. 38-10

Хто має декляматор „РОЗВАГА" друге видане О. Коваленка, захоти зголосити ся на адресу: Ukr. Nar. Klub „Sich", 1508 W. Chicago Ave., Chicago, Ill.

Пошукую свого шваґра ОЛЕКСУ САЛИКА з Полупанівки, пов. Скалат, який перебував в Ст. Луіс, Мо. Голоситись на адресу: Mike Lachowicz, 870 Wordin Ave., Bridgeport, Conn. 38

Пошукую ТЕОДОРА КАЩАКА з Куткора, пов. Золочів. Мав перебувати довший час в Провіденс, Р. Ай. Хто би подав мені його адресу, дістане нагороду, або він сам, нехай зголосить ся до мене: M. Kornyl, 302 Jewery St., Baltimore, Md. 36-38

Вечірний і денний КУРС АНАЛЬФАБЕТІВ! Старокраєвий професор отворив новий курс Анальфабетів з доброю методою, в коротким часі научити читати і писати по українськи. Проте обовязком кождого Українця є, наклонити і заохотити неуміючих читати, щоби вони мимо їх старшого віку користали з нагоди та записували ся на наш курс. За скоре вивченє ручимо! Приймаємо мущин і женщин до 40 літ. На щоденний курс обовязаний кождий послати свої діти, де вони научать ся читати і писати в своїй рідній мові. Зголошувати ся вечером від год. 5-тої. 3-тий фльор фронт, 1750 W. Ohio St., Chicago, Ill. 26ч-38

ПОРУЧАЮ ШАНОВНИМ РОДИМЦЯМ дешеву ґросерню, де дістанете печива, а також угле ріжного рода, як честнут, $7.65, звичайне $7.40 і ґрубе $6.15. Услуга кречна і добра. Geo. H. Skromak, 419 Hudson Ave., Rochester, N. Y. 32ч-

ФОНОГРАФ з многими гарними рекордами, який коштував $40.00 продасть сейчас за $15.00. Все в найліпшім стані. Адреса: 334 E. 5th St., New York, N. Y. 28-55

НА ПРОДАЖ БУЧЕРНЯ в околици, де мешкають Русини знаменитий інтерес. Добра нагода для руського бучера. Прошу голоситись на адресу: Andrew Fedoryszyn, 68 North 8th St., Brooklyn, N. Y. 37-38

ДИПЛЬОМОВАНА УЧИТЕЛЬКА З КРАЮ і слухачка нюйорського університету учить англійського язика та приготовляє до іспитів до одержаня американських горожанських паперів. Підготовляє також до шкіл промислових: технічних, механічних і торговельних. Інформації устні або письмені удільяє: 07— M. SCHWARTZ, 168 E. 89th St., New York, N. Y., Tel. Lenox 6096

ЛЮДИ — приходіть по роботу в фабриках, фармах, ресторанах, готелях, залізницях, цеґольнях, дорогах, стайнях і т. п. Приведіть своїх приятелів. — COMMERCIAL AGENCY, 38 Montgomery St., JERSEY CITY, N. J

Др. ІВАН СМІТ

ЛІКАР УКРАЇНЕЦЬ. СПЕЦІАЛІСТ ОПЕРАТОР.

ДОКОНУЄ НАЙТЯЖШІ ОПЕРАЦІЇ МУЩИН, ЖЕНЩИН І ДІТИЙ, СПЕЦІАЛЬНО ПРОПУКЛИНУ (Т. Є КИЛУ). ЛІЧИТЬ З ПЕВНИМ УСПІХОМ РЕВМАТИЗМ, НЕДУГИ ЖОЛУДКОВІ, СЛІПУ КИШКУ, ГЕМОРОЇДИ. ҐРУБІ ЖИЛИ, НІС, ГОРЛО, УШИ І ВСІ СЕКРЕТНІ НЕДУГИ МУЩИН І ЖЕНЩИН. ЄСЛИ ХТО НЕ МОЖЕ ПРИЙТИ ДО МЕНЕ, ТО НАПИШІТЬ ЛИСТ І ОПИШІТЬ ВСЮ ВАШУ НЕДУГУ. ЗАЛУЧІТЬ МАРКУ НА ВІДПОВІДЬ.

DR. JOHN SMITH, JR.

327 E. 17 Street, New York, N. Y.

Години урядові: 12—2 попол. і від 6—8 вечер, а в неділі і сьвята від 10-ої рано до 2-ої пополудни.

Телефон: Stuyvesant 4493 86—

Винаходи

подаємо до ОПАТЕНТОВАНЯ, належитість нашу звертаємо в случаю відкинення патенту. Книжочка з описом як патентувати, „ЩО ВИНАХОДИТИ" як і порада патентова ДАРОМ. ВАШІНҐТОН місцем Патентового Уряду. Нашим костумерам помагаємо продавати опатентовані винаходи. Пишіть в своїй мові до: AMERICAN EUROPEANPATENT OFFICE, 305 Barrister Bldg., Washington, D. C. 32ч-

ДАРОМ

ВИШЛЕМО КОЖДОМУ ВОСННУ МАЛУ ГАЛИЧИНИ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ ХТО ПОДАСТЬ НАМ 5 ДОБРИХ АДРЕСІВ СВОЇХ ЗНАКОМИХ. НА ПЕРЕСИЛКУ ЗАЛУЧІТЬ 5 Ц. В СТЕМПСАХ.—ПИШІТЬ ЩЕ НИНІ ДО: 31—

UKRAINSKA KNYHARNIA

34 East 7th Street, New York, N. Y.

EXTRA Цілковите виліченє сухіт і спухлень протягом 6 до 10 тижнів, у старих і молодих. Ратуйте ся і не зволікайте. Не терпіть а удайте ся сейчас за помочию до 38-50

MOUNTAIN VIEW SANITARIUM,

Seymour, Conn.

ДАРОМ ДЛЯ КАВАЛЄРІВ

ВИСИЛАЄМО ФОТОГРАФІЇ ГАРНИХ ДІВЧАТ. — Адресуйте: 135-144

THE AMOR NOVELTIES COMPANY,

642 East 14th Street, New York, N. Y.

КОЖДИЙ свідомий Українець повинен мати в своїй хаті портрети великих українських мужів як: Т. Шевченка, Ів. Франка, М. Грушевського, М. Павлика, Б. Хмельницкого, І. Мазепи і Ів. Котляревського. Величина 16x20 цалів, ціна 50 цнт. за один. Книжки до читання, молитвенники, кобзарі і всякого рода календарі. Катальог висилаємо дарем. Пишіть на адресу: 75ч—

RUSKA KNYHARNIA IM. T. SZEWCZENKA,

168 E. 4th St., New York, N. Y.

ВАЖНЕ ДЛЯ ГРАЮЧИХ АМАТОРСЬКІ ПРЕДСТАВЛЕНЯ

ПЕРША УКРАЇНСЬКА КОСТЮМЕРІЯ

Посідаю великий склад всевозможних народних руських українських і иншого рода добірних костюмів як також потрібні прибори до характеризовання осіб, як: перуки, волосся, бороди, вуса, шинки і т. д. Ріжні ті знаменитими по дуже низьких цінах. В нюйоркських околицях убираємо і характеризуємо аматорів відповідно до ролі граючих ними. При замовленю треба присилати свої особі і котрих ких річей. Замовлення треба присилати від одного до 3 тижнів перед представленем на адресу:

Mrs. E. UHORCHAK, 310 2nd Street, Jersey City, N. J.

Телефон: 514 Jersey City.

ЕКСТРА ВЖЕ ЧАС ЗАМОВЛЯТИ

СЬВЯТОЧНІ КАРТКИ з желанєм веселих сьвят. Хто пришле 25 цнт. отримає 12 карток мішаних. Хто пришле 50 цнт., отримає 25 карток сьвяточних, патріотичних і герб України вишиваний шовком. Се спеціяльна оферта лише на кілька день. Замовлення присилайте ще нині марками поштовими на адресу:

RUSKA KNYHARNIA IM. T. SZEWCZENKA, 35—

168 East 4th Street, New York, N. Y.

УКРАЇНЦІ В ШІКАҐО І ОКОЛИЦІ!

Як маєте яку справу адвокатську, то удавайтесь до свого українського правника, котрий скінчив в Америці університет. Адреса: 138—144

DAMON ORLOWSKY, LL. B.,

2340 N. Robey St, Chicago, Ill.

ПОЗІР, УКРАЇНЦІ! СВІЙ ДО СВОГО! Хто ще не отримав КАТАЛЬОГА № 2, то нехай нині пише за ним. У нім є найновійші книжки: просвітні, наукові, історичні, набожні, театральні і ноти; грамофони, годинники, бритви, машини до писання і богато иньших річий. Залучіть кілька марок на пересилку даного катальога. 46—

UKRAINSKA KNYHARNIA,

951 W. Erie St., Dept. H., Chicago, Ill.

MAIL ORDER HOUSE СКЛАД ПИВА, ГОРІВКИ, ВИНА, ЛІКЕРІВ КРАЄВИХ І ІМПОРТОВАНИХ, НА ВЕСІЛЯ, БАЛІ, ЗАБАВИ, СПЕЦІЯЛЬНА ОФЕРТА. ВИСИЛКА ДО ВСІХ СТЕЙТІВ ОБЕЗУЧА ТОЧНА. ПИШІТЬ ПО ЦІННИКИ. 47—

M. PETROWSKY, Family Liquor Store, 1500 S. 3 St., St. Louis, Mo.

РУСЬКИЙ БАЗАР

МАЄ НА СКЛАДІ ВЕЛИКИЙ ВИБІР ВЗОРІВ ДО ВИШИВАНЯ

Книжка № 1-ий $1.50; № 2-гий 75 цнт.; № 3-ий 40 цнт.; № 4-ий 75 цнт.; № 5-ий 50 цнт.; № 6-ий 10 цнт.; № 8-ий 35 цнт.

МАЄМО ВИШИВАНІ СОРОЧКИ І КРАВАТКИ.

Виробляємо також гердани з коралинів до годинників з гербом України, ціна одного гердана з меньших коралинів $2.50. Сіговий з золотим гачком $3.00. Маємо до продажи коралии у всяких кольорах, ціна 25 цнт. за один бонч. Адресуйте: 134—

RUSKIJ BAZAR, 168 E. 4th Street, New York, N. Y.

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ! ПОЗІР!

Перша і найбільша УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЛЯ має на складі великий вибір всяких українських книжок ріжного змісту а також великий вибір календарів сегорічних з списами з поля війни по 50 і 60 цнт. — Крім сего продаємо великі скади годинників, грамофонів, бритв, а також музичних інструментів. Пишіть по наші 2 каталоги і залучіть кілька марок на пересилку. 15ч57

UKRAINSKA TORHOWLA,

1926 W. Huron St., Dep. 10, Chicago, Ill.

EXTRA!!! ТІЛЬКИ ДЛЯ ДОРОСЛИХ! — ЗОВСІМ ДАРОМ висилаємо опис дуже цікавої і інтересової книжки, в котрій містить ся понад 500 образків так женщин як і мущин в гарних позах. Присилайте за 2-центи марку. 135-144

THE AMOR NOVELTIES CO,

642 E. 14th Street, New York, N. Y.

ВІЙНА! ВІЙНА!

Чи хочете бачити як виглядає теперішна европейська війна? Чи хочете бачити як відбувають ся найбільші боротьби в Галичині, Росії, Франції і Туреччині?

Чи Ви хочете бачити як воюють цепелини у воздусі а субмарини на морі.

То все можете побачити у себе в домі і то дуже таним коштом!

На днях ми отримали велику скількість воєнних образків до СТЕРЕОСКОПІВ знятих з поля битви. Сей Стереоскоп який тут бачите побільшує образки до природної величини, представляє немов би живі особи. Коштує лише 75 цнт. І. II. і III. серія, то є 75 воєнних образків за $1.00. 128—

25 образків житя Ісуса Христа за ..... 35 цнт.

25 образків подорож довкола сьвіта за ..... 35 цнт.

25 образків подорож по великих містах амер. за 35 цнт.

Хто вичне се оголошене і пришле замовлене в короткім часі, той дістане дві воєнні мапи даром, які є дуже потрібні кождому під сю пору. Пишіть ще нині:

UKRAJINSKYJ BAZAR,

34 East 7th St., New York, N. Y.

ЖМІЄЧНИК є одним з найліпших домашних ліків і певним средством проти ревматизма, болів плечий, колена і болів грудей. Є помічне на болі голови, на болі суставів, рук і ніг, на загній параліж марку, болі горла і зубів. СЕЙ ЛІК Є ВИРОБУ СЛАВНОГО Д-РА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО.

Відвесіть ся до генерального агента, залучаючи 2-центову марку на відповідь. 135ч—5

MIKE FEDIW,

47 Ridge St., Hastings upon Hudson, N.Y.

НОВІСТЬ! НОВІСТЬ!

АПАРАТ ПЕРЕД КОТРИМ НІЧО НЕ СКРИЄСЬ.

Найпотрібнійша річ для кождого чоловіка є THE MONO X-RAY АПАРАТ, за помочию котрого можна досконало бачити через дерево, руки і через шкіру тіла, які лише знаходять ся. Примітом: можна бачити найменьшу кісточку і всі внутрости в тілі людським. Дальше через одного чоловіка будеш бачити другого, котрий буде за ним стояти, коли чоловік буде стояти за дверима, за стіною або за якимнебудь предметом, то ти за помочию сего апарату будеш його бачити. Перед сим чудовим апаратом нічого на сьвіті сховатись не може.

Уживають його найславнійші директори і найбільші лікарі по шпиталях. На що отже тобі платити так дорого лікареви, щоби він сказав, що тобі бракує в середині, коли ти можеш дешево купити собі у нас цей апарат і сам бачити все. Спішіть, коли хочеш набути сю найпотрібнійшу річ на сьвіті, котра тобі все і скрізь придасть ся, а найбільше в старім краю. Ціна його у нас лише $2.50. Пришліть 50 цнт. на завдаток, а решту заплатите при одержаню. Коли би таке річ буде, як ви описуємо, гроші звертаємо назад. Замовленя слати на адресу: 37—

THE MONO COMPANY,

1750 W. Ohio Street, Chicago, Ill.

ДО ХОРИХ РУСИН В ПО ВСІХ ЗАКУТИНАХ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ!

Др. Б. ГОГЕНБЕРГ,

славний спеціяліст зі старого краю

поручає всім терпичим Русинам, так мущинам як і женщинам свої успішні лікарські услуги.

ЛІЧИТЬ З НАЙЛІПШИМ І НАЙПЕВНІЙШИМ УСПІХОМ РЕВМАТИЗМ, ВСЯКІ НЕДОМАГАНЯ ЖОЛУДКОВІ, НЕДУГУ УТРОБИ, НИРОК, ЗҐРУБЛЕНЄ ЖИЛ, ГЕМОРОЇДИ, СТРУКТУРУ АБО ЗВУЖЕНЄ МОЧЕВОГО КАНАЛУ, НЕДУГИ ВЕНЕРИЧНІ, ЯК РІВНОЖ ВСІЛЯКІ НАСЛІДКИ ТАЙНИХ НЕДУГ, НЕДУГИ СКІРНІ, РІЖНІ ЗАТРОЄНЯ КРОВИ І Т. Д. 40—

Доконує всякі найтяжші операції мущин, женщин і дітий в своїм офісі або в домі пацієнта, спеціяльно же на пропуклину при помочи спеціяльного апарату.

Єсли би хто не міг прийти особисто, нехай опише листовно з повним довірєм свою недугу, а дістане совісну і безплатну пораду.

На відповідь залучіть пошт. марку.

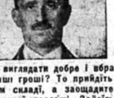
Dr. B. HOHENBERG,

304 2nd Ave., (між 17 а 18 ул.)

New York City.

Години офісові: щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.

МОДНІ УБРАНЯ

Чи хочете виглядати добре і вбрати ся добре за менші гроші? То прийдіть і купіть в нашім складі, а заощадите процент дрібничкової продажі. Зайдіть і оглядніть також наш спеціяльний департамент одежи, де є велика скількість ріжних убрань і рейнкотів. Ми робимо убраня на замовлене. Наш склад є отворений кождого вечера, а в суботу і неділю до полудня. 117ч56

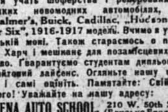
Маємо також 500 ярдів сукна зі старокраєвих фарбованих товарів.

S. LEVINE,

469-471 Clinton Ave., N. Rochester, N. Y.

ОДИНОКА ХРИСТІЯНСЬКА ШКОЛА ШОФЕРСТВА.

КУРС $10

Пощо платити більше? Чому маєте бути невільниками в майнах, майнах або гетелях, коли можете стати своїм босом і заробляти по $25 тижнево і висше. Украінці! Фахові робітники заробляють о 50% більше. Ми вивчимо Вас на фахового механіка, щоби і Ви заробляли о 50% більше чим тепер. Наша школа, має найліпше і найбільше зэосмотрене в сім обсягу в Америці. Се є одинока школа, в якій учать шоферства і рспероваия на всяких новомодних автомобілях, Chalmer's, Buick, Cadilac, „Hudson Super Six", 1916-1917 моделі. Вчимо в українській мові. Також старамось о посаде. Харч і мешканє для позамісцевих дешево. Гарантуємо студентам дипльоми і стейтовий лайсенс. Огляньте нашу школу і самі ся переконайте. Напишіть: Свій до свого! Пишіть нині на адресу:

ARENA AUTO SCHOOL, 210 W. 50th St., (Близько Бродвею) NEW YORK, N. Y.

Безплатні інструкції механізму для шоферських студентів — се доказ чистий, які дає наша школа. Незабудьте зайти вперед до нас. 119—

ХОРІ ЛЮДИ!

Чи не стратили Ви терпеливости, звадання вашій недузі.

З дня на день з року на рік віддаю лікарські услуги Українцям. Представте собі скілько хорих я уже вилічив та скілька хорих я управнив життє. Коли Вам життє надоїло задля пробування ріжних лікарств і коли відчуваєте, що Ваш стан здоровя стало погіршуєсь, старайтесь сейчас звернутись до

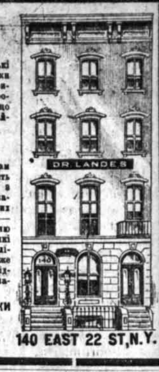
Dr. LEONARD LANDES

Він Вам цілковито даром порадить, що Вам робити, аби Ваше життє оздоровити і поясніть Вам о вашій недузі. Лічу уже через 20 літ з добрим успіхом всі недуги, як: ослаблене, затроєнє крови, недуги жолудка, серця легких і т. д. 115—128—

Недуги полові і нервові лічу за помочию електричних апаратів і „Х лучів", через які переглядаю Ваші внутрености. Не кождий лікар посідає ті апарати, длятого, що вони дуже дорогі. Розсказую також моч хемічно. Не відкладайте на завтра а сейчас приходіть до вашого офісу

Dr. Landes, 140 East 22nd Street (межи Lexington & 3rd Ave.), New York.

Години принять: від 10. рано до 8. вечер. В неділі від 10. рано до 1. пополудни.

СКАЖІТЬ. Чи Ви знаєте, яка година є тепер в Парижи, Лондоні, Відни, Петрограді, Римі або Берліні? Ви певно не знаєте, але коли хочете знати, то мусите мати сей „Сьвітовий Патентовий годинник". Бо він показує час не тільки в сій місцевости, де ся знаходите, але заразом во всіх містах цілого сьвіта як: В Африці, де вічне літо і де живуть чорні люди, Арґентині, де кава росте, Австралії, де цілую певно диких людий, на островах гавайських і філіпінських, в Канаді, Японії, Хінах, Єгипті, Росії, Австрії, Німеччині, Франції, Англії, Іспанії, Італії, в Ню Йорку, Шікаґо, Сан Франціско і т. д. На кождім годиннику є відбитий патент, се значить, що нікому не вільно сих годинників виробляти, позаяк сей годинник своїми добрими ходом перевисшає всі иньші в тій самій ціні, а кромі сего показує час не тілько в тій місцевости, де Ви тепер є, але і в кождій части сьвіта; прими є дуже гарній і моцній оправі. Ми певні сего, що кождий, хто побачить у Вас сей годинник, схоче його мати, а ніде його не дістане, тілько у нас. Щоби більше розповсюдити сі нові годинники, ми постановили продавати їх через короткий час за половину ціни. Ми надаємо сейчас гроші, пришліть тілько свою адресу а $3.50 заплатите тоді, коли сей годинник принесуть Вам до хати. — Пишіть сейчас на адресу: 132ч42

UNION WATCH CO., 670 N. Carpenter St., Dept. 53, CHICAGO, ILL.

ROBERT LEWIN & COMPANY,

14 Smithfield Street, Dept. L. Pittsburgh, Pa.

Напротив „Мононґагеля Гавз".

ЗАЛОЖЕНА РОКУ 1872, ПЕРЕД ЗВИШ 43 РОКАМИ.

Стара славна фірма, де кождого добре обслужать. Найлучші якости горівки, вина, лікери, ризалїс і др., по найнизших цінах. Замовте собі на пробу, а ручимо, що будете вдоволені. Пишіть за цінником. Ми Вам сейчас вишлемо, ик тілько його зажадаєте.

Тут подаємо деякі ціни товарів найлучшої якости, з яких Ви певно будете вдоволені:

	ЗА ГАЛЬОН
Добра стара червона або біла горівка	$1.50—2.00—2.50—3.00
Арак	2.00—2.50—3.00
Добрий старий темний рум	2.00—2.50—3.00
Терпентин	2.50—3.00
Добра расковиця або анижівка	1.50—2.00—2.50
Боровиця	2.00—2.50
Сильний алькоголь	3.00—3.50—4.00
Угорська сливовиця	2.50—3.00
Добра стара бренді	2.50—3.00
Бренди (з яблок або бросквинь)	2.50—3.00
Добре старе вино	1.50—2.00
Др. Алтерс гірке вино (старе)	2.50

Памятайте, що ми оплачуємо експрес або фрейт від всіх замовлень на $5.00 або висше. Вишліть гроші на моніордер, в реджістрованім листі або чек. Хочемо, щобисьте тільки раз спробували а ручимо, що будете нашим сталим костумером. Замовленя висилаємо на повисшу подану адресу.

54ч— ІВАН ГОРНЯК, управитель чужинецкого департаменту.

ЗА ПОЛОВИНУ ЦІНИ! Постановилисьмо випродати велике число СВЕТРІВ протягом сего місяця ЗА ПОЛОВИНУ ЦІНИ. Светер, котрий коштує $7.09, у нас можете дістати протягом сего місяця лише за $4.50. Светри сі є чисто вовняні, дуже сильно зроблені і гарно виконченї і такої форми, як тут Вам представлено. Ч. 1 з ковніром, ч. 2 з низьким ковніром, а нумер II. є з високим гарним ковніром, який охоронить Вам шию а також уши від морозу. Вони є в троєних кольорах, то є сивії, і темно-бурятії. Посідаємо також БЛЕНЬКЕТИ до накриваня, також вовняні і дуже ґрубі. Пощо купувати нечий, коли за пару центів сей бленькет огріє Вас майже ж теплий, як кожух. Ціна його за одно. Він є досить великий, бо обнимає 66x80 цалів, а важить 5 фунтів. Вони є в кольорах: білім, сивім і жовтім і ма ЦІНА НЕЗВИЧАЙНО НИЗЬКА, БО ЛИШЕ $3.95. Хто за светер і бленькет дістане тих двій річи ЗА $8.00. Гроший не висилайте всіх згори, лише пришліть до нас $1.00 задатку, а решту доплатите аж при відбираню товару. Вдоволене гарантуємо або звертаємо трошні. Товар висилаємо того самого дня, в якім замовлене отримаємо. При замовленю належить подати звичайну міру, то значить який розмір ви носите і написати докладно, який светер жадаєте і якого кольору, а певно будете вдоволені. Користайте з нагоди, бо ціна така низька є лише через сей місяць. Пишіть сейчас до: 26ч—

Ч. I. Ч. II.

UNION CLOTHING CO., 951 W. Erie St., Dept. 24, CHICAGO, ILL.

РУСИНИ ПІТСБУРГА!

Чи Ви знаєте

ЩО ГРОШІ, ТО СИЛА?

Старайте ся пізнати та пічніть складати свої ощадности в стойтовім банку на розі улиць

54ч— CARSON і 14-ої.

Сей банк є одним з найстарших і найпевнійших банків, що цілковито забезпечує Ваші ощадности. У нас складають ся гроші ЦЕРКОВНИ, БРАТСЬКІ, СИРІТСКІ і ін. Кождий, що має у нас гроші, отримує на бажанє звіт стейтових контрольорів.

Продаємо КОРАБЕЛЬНІ КАРТИ на найліпші лінії, а ГРОШІ до краю висилаємо по почтовим курсі.

German Savings & Deposit Bank

COR. 14-ої і CARSON STREETS, SOUTH SIDE PITTSBURGH, PA.

И. Е. Рот, през., А. П. Міллер, кас., Ол. Бучак, уридн. банку.

ЧИ ВИ ЄЩЕ ТОГО НЕ ЗНАЄТЕ?

що Ви повинні купувати лікери там, ДЕ ВИ МОЖЕТЕ ЗА МАЛІ ГРОШІ ДІСТАТИ ЯК НАЙЛУЧШІ ТОВАРИ. — Є тільки одно таке місце в Америці, добре знана гуртовна спродажа лікерів БРЕМАН І ОСҐУТ в Пітсбурґу, Па.

Перечитайте уважно слідуючий спис цін:

4-літна біла або червона Б.&О. житнівка, за гальон $1.75	Коняк, за гальон ..... $2.50 до $5.00
5-літна біла або червона Б.&О. житнівка, за гальон $2.00	Добре біле або червоне стодове вино,
7-літна біла або червона Б.&О. житнівка, за гальон $2.50	за гальон ..... від $1.00 в гору.
10-літна біла або червона Б.&О. житнівка, за гальон $3.00	Ріжні лікери, за гальон ..... $2.50 до $5.00
12-літна біла або червона Б.&О. житнівка, за гальон $3.50	Солодкий коньяк, за гальон ..... $2.50 до $5.00
Правдива дзора Терпентина, за гальон ..... $2.50 до $5.00	Чорний рум, за гальон ..... $2.50 до $5.00
Правдива мокна Сливовиця, за гальон ..... $2.50 до $5.00	Правдивий ялівець (Боровичка)
Кмінь або Грушівка, за гальон ..... $2.50 до $5.00	за гальон ..... $2.50, $3.00, $3.50, $4.00 і $5.00
	Алькоголь, за гальон ..... $3.50 до $5.00

Оплачуємо почту від замовлень 5-доларових і висше на просторі межи Ню Йорком і Шікаґом.

ГРОШІ ВИСИЛАЙТЕ В РЕДЖІСТРОВАНИМ ЛИСТІ І ПОЧТОВИМ АБО ЕКСПРЕСОВИМ МОНІ-ОРДЕРОМ КУПУЮЧИ ВІД НАС, ЗАОЩАДИТЕ ГРОШІ, ПОЗАЯК МИ НЕ ЗАТРУДНЮЄМО АҐЕНТІВ. МОЖЕТЕ ПИСАТИ ДО НАС ПО УКРАЇНСЬКИ.

BREMAN & OSGOOD,

112 FULLERTON St., PITTSBURGH, PA.

ЙОСИФ П. ПАЛЬ, український управитель.

РІК ОСНОВАНЯ 1893.

SANTAL CAPSULES MIDY

МОЧОВІ ВІДХОДИ регулює в 24 ГОДИНАХ

Кожда гальк. має напись з Ілучшим МIDY

МИ НЕ ЛІЧИМО НЕВИЛІЧИМИХ НЕДУГ.

ЗАПЛАТИТЕ ЯК БУДЕТЕ ВИЛІЧЕНІ.

Уживаємо найлучшої системи в цілім виліченя хронічних недуг.

Наша метода цілком правильна, безболю. Маємо надію, що вас вилічимо.

Довголітний досьвід і практика дають мені право твердити, що моя метода лише на раз відповідна в цілім виліченя недуг: голови, серця, горла, легких, груди, жолудка, печінки, полових органів, нервів, катару жолудка, ревматизма, зараженя крови, скірних недуг і т. д. 26-38

Я НЕ ВІРЮ В ЛІЧЕНЄ ПОЧТОЮ, ТОМУ НЕ ПИШІТЬ ДО МЕНЕ, БО КАЗНЬ НЕ БУДУ ВІДПИСУВАТИ.

Коли мешкаєте недалеко Ню Йорку, прийдіть до мого офісу, а я особисто вас оглину і скажу вам отверто, чи мой вас можна вилічити.

Dr. FLIPPEN Succ. to Dr. BYRNE,

208 W. 42ND St., NEW YORK, N.Y.

(около 7-ої Евеню)

ПРО ЗАГОВІР СТЕФАНОВИЧА І ЙОГО УТЕЧУ З ТЮРМИ.

I.

Російський революціонер Степняк (С. Кравчинський), що в серпни 1878 р. убив ножем в білий день на улици Петербурга ґенерала жандармів Мезенцева, сів на візок — та поїхав на нинішний день, — написав славну книжку „Підземна Росія”, в котрій представляє житє і діла цілого ряду визначних російських революціонерів, особливо з партії „Народовольців”. Книжка та в українськім переводі вийшла накладом „Української Видавничої Спілки” у Львові в перекладі д-ра Е. Косевича. В ній представлено, як російські революціонери бороли ся і умирали за волю. Сам Сергій Кравчинський жив, пробуваючи в Швайцарії, в дружбі з нашим М. Драгомановом та з М. Павликом.

В грудни 1895 убив його зелізничий поїзд в Лондоні, коли він в задумі йшов на засідане комітету в цїли основаня нової російської революційної ґазети і переходив через шини передміської зелізниці.

З тої славної книжки „Підземна Росія” — ми подаємо тут пару уступів про так званий „Чигиринський бунт” і про утечу головних орґанізаторів того бунту з київської тюрми. Утеча їх має много подібного до утечі Мирослава Січинського з тюрми в Станиславові.

Та бунт чигиринський є ще важний з иншої причини:

Стефанович захотів використати глупу віру українських селян в прихильність царську до простого народа. Як звісно — тої віри і колом селянинови з голови не вибєш.

Зауважимо лише, що партія „Народовольців”, звана також „нігілїстичною”, — строго осудила той спосіб революційної аґітації Стефановича, щоби віру темних мужиків в царя використувати для революційних цїлий.

Такий спосіб аґітації є не лише неморальний, але і не веде до цїли, бо свободу може вибороти собі лише нарід просьвічений, сьвідомий цїли, до котрої іде, і сьвідомий також способів, котрі ведуть до неї.

З темним чоловіком не можна навіть простої крамниці утримати, не то, щоб вести боротьбу за визволене цїлого поневоленого народу. Та всеж таки цікаво знати, в який спосіб Стефанович захотів скористати з дурноти мужиків — для добра тихже самих мужиків.

Послухаймо отже оповіданя про се, уміщеного Степняком в „Підземній Росії”:

Літом 1877 р. панувало незвичайне замішане між представниками власти чигиринського повіта.

Жандарми снували ся по всїм усюдам, немов божевільні, станові з ісправником збили ся зі слїду і не мали спокою ні в день ні в ночи. Сам ґубернатор загостив у повіт.

Що таке стало ся?

Діло було в тім, що поліція дізнала ся через попів, які нарушили тайну сповіди і стали доносчиками, що між мужицтвом склав ся страшний заговір, яким кермують „нігілїсти, очайдушний і на все здатний народ”.

Та годї було розвідати про подробиці, бо мужики, дізнавши ся, що попи видають, перестали ходити до сповіди. А тимчасом годї було тратити час; заговір ріс не що дня, але що години. На се вказувала безліч тривожних признак. Зі страху, щоби не зрадити себе по пяному, заговірники зовсїм перестали вживати горівки, а в селах, де була їх більшість, рішили навіть позамикати шинки. Се був очевидний доказ, що рух дужшав. Та як збагнути його тайни і зробити конець його дальному розповсюдненю, коли анї ревізії, що їх переводили навгад, ні сотки арештовань не довели ні до чого.

Від мужиків годї було добути й слова; навіть різками годї було їх приневолити до говореня. Здавало ся, що оружне повстанє неминуче. Ходили вісти, що заговірники, немов париські безштаньки з великої французької революції (1789 до 1804), готовили тайком списи і купували топорі й ножі. Ісправник (староста) післав на ярмарок своїх людий, перебраних за торговців зелїзом, і так сподївав ся розвідати, хто буде купувати оруже. Та заговірники відгадали його наміри і ніодин з них не дав зловити ся на сю вудку.

Поліція була в розпуці і рішучо не знала, що почати. Та раз пізним вечером зявив ся в ісправника один коршмар, якийсь Конограй, і розповів, що до нього заходив мужик на імя Приходько. Він ледви держав ся на ногах з голоду й утоми і здорово підхмелений чаркою випитої горівки, став кричати, що се все швидко буде „инакше”, що він вже „присягав”, що він сам видів „бумагу”. Очевидно, він був один з тих, що їх втягнули до заговору, і Конограєви прийшло на думку вкрутити ся самому туди через нього. Та тому, що до сього треба було видко якоїсь присяги, він прийшов до ісправника по дозволенє зложити її. Ісправник не тямив себе з захвату. Він обома руками благословив його і не лишень дав дозвіл присягати кому і як треба, але для заохоти обіцяв йому гроші і землю. Конограй відшукав Приходька, розговорив ся, вдавав прихильного справі і його допустили до присяги. Потім Приходько показав йому „бумагу”, яка була не що инше як устав тайного товариства. Конограй, прочитавши сей устав, звернув ся до Приходька і сказав йому просто: „Слухай, я виджу, що ти все знаєш. Тепер вибирай: або пійдемо разом з тими паперами до ісправника і тоді тебе помилують і ще дадуть скільки схочеш гроший, або тобі прийдеть ся круто тому, що папери преціньь не дуже тяжкі і я можу сам їх занести”.

Попавши таким сьвітом у два огні, бездольний став зрадником. Він сам знав не дуже то богато, та і того небогато вистарчило, щоби дібрати ся постепенно до остатнього. В недовгім часі поліція держала вже в руках всї нитки заговору і знала імена заговірників. Се не був жарт. Число заговірників доходило до трох тисяч і заговір, коли би поставив його на воєнну стопу, ростягав ся на кілька ґуберній; сиґнал до повстаня мали дати в одно з найблизших сьвят.

Цілу сю знамениту орґанізацію перевів протягом яких вісьмох місяців своїми силами лишень один чоловік, іменно Яків Стефанович.

Він придумав плян, дивоглядний через злуку відваги з безличностю, величавости і практичности з цілковитою безпринципностю. Суть сього пляну була в тім, щоби піднести народ проти цілого ладу і самого царя в імя царя. Стефанович уложив і доручив сам собі тайний царський манїфест, який взивав народ до загального повстаня з огляду на цілковите безсилє самого царя і цілковите поневоленє його через дворянство і чиновництво. То була стара „самозванщина”, прибрана в нову канцелярську форму. Такої безсовісної містифікації, а заразом і такого могучого знаряду до того, щоби заворушити уми російської мужицької товпи, не придумав ні один злодійський ґільтай з разинської ані пугачівської ватаги.

Принцип Стефановичівського пляну — ошуканство народа, хоч би і для його добра, і піддержуваня мерзеної царської леґенди, хоч би і з революційними цїлями — партія революційна відкинула безусловно і він не мав ні одного наслідувача. Та енерґія має непобідимий чар, а ще для Українців, між якими так мало людий з енерґією. Крім того плян Стефановича мав ще одну прикмету, незалежну від потураня монархічним пересудам: була се перша і покищо одинока проба перевести народну орґанізацію не на основі загальних теорій, але місцевих стремлїнь, якими були в чигиринськім повіті боротьби „общинників” з індивідуалїстами, „душевиками”.

(О скільки знаєм, „общинники” хотїли задержати громадський ґрунт недїлений, а „душевики” хотїли подїлу того ґрунту на кожду „душу” осібно).

Як би там не було, був Стефанович в один час ледви чи не найпопулярнійший чоловік в партії. Його бесїда перед судом се була велика несподїванка як для його приятелїв так і для посторонних людий. Пристрасть — ходити манівцями, погано собі з нього зажартувала. Вбравши мужиків в шори для добра революції в чигиринській справі, забажав підчас процесу вбрати правительство в шори для добра свободи, надягнувши на себе маску монархізму. Він помилив ся і правительство пошило його в дурні, а се останнє було гірше від першого.

Під той час, про який бесїда, Стефанович стояв на висоті своєї слави. Його чигиринська справа не повела ся. Правительство, маючи в руках всї документи, арештувало більш тисячі людий; між ними майже всїх провідників. Немногим пощастило ся скрити ся. Небавом арештували і Стефановича, устроївши на дорозї засїдку тодї, як він вибрав ся разом зі своїм приятелем Львом Дейчом на якусь стрічу з немногими учасниками заговору, що спасли ся. Івана Бохановського, що печатав всї документи і проклямації, які відносили ся до заговору, придержали кількома днями швидше. Арештованих запроторили в київську тюрму, де їх держали під строгим доглядом. Суду над ними сподївали ся літом 1878 р. і ніхто не сумнївав ся, що головних виновників не мине смертна кара.

(Конець буде).

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАНЄ ВЕДЕ ДО ПРОСЬВІТИ. А ПРОСЬВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО ЦІННИК КНИЖОК ДО ДРУКАРНІ „СВОБОДИ”, 83 ҐРЕНД СТ., ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.